

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-240

14 травня 2019 року

Міністерство освіти і науки України

Щодо проекту постанови КМУ

На громадському обговоренні в Міністерстві освіти і науки України знаходиться проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (далі – Порядок). Ним пропонується врегулювати питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників. Асоціація міст України розглянула проект цього нормативно-правового акта та вважає за необхідне у межах своєї компетенції висловити пропозиції до нього.

Щодо формулювання окремих понять

У пункту п'ятому Порядку визначено, що органи управління закладів освіти мають сприяти професійному розвитку та підвищенню кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників. Наприклад, відповідно до абзацу третього частини другої статті 39 Закону України «Про загальну середню освіту» до повноважень педагогічної ради, як органу управління закладу освіти, належить обговорення питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників, розвитку їхньої творчої ініціативи, визначення заходів щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, затвердження щорічного плану підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Таким чином органи управління закладів освіти не лише мають сприяти, а зобов'язані забезпечити професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників. Зважаючи на це, пропонуємо пункт п'ятий Порядку викласти у такій редакції:

«5. Органи управління закладів освіти мають забезпечити професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників.»

Щодо обліку обсягу підвищення кваліфікації за окремими формами

У пункті 11 Порядку йдеться про можливість участі педагогічних працівників у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах, що має зарахуватись педагогічною (вченою) радою закладу освіти як підвищення кваліфікації, якщо таке підвищення кваліфікації відбувалося

відповідно до затвердженого в установленому порядку річного плану підвищення кваліфікації.

Порядком пропонується обсяг підвищення кваліфікації у таких формах зарахувати відповідно до визнаних результатів навчання, але не більше 30 годин або одного кредиту ЄКТС на рік. Рішення про визнання підвищення кваліфікації та відповідне зарахування годин або одного кредиту ЄКТС прийматиметься педагогічною радою. На нашу думку, необхідно визначити, як та на основі яких документів педагогічна рада визначатиме кількість годин, що зараховуватимуться працівнику як підвищення кваліфікації. Пропонуємо прописати ці норми.

Щодо згоди педагогічних працівників про заміну чи уточнення їх пропозицій до проекту плану підвищення кваліфікації

Згідно з пунктом 14 Порядку пропозиції педагогічних (науково-педагогічних) працівників включаються до проекту плану підвищення кваліфікації, що затверджується педагогічною (вченою) радою. Також цим пунктом передбачено можливість за згодою педагогічних (науково-педагогічних) працівників уточнення чи зміну їх пропозицій. Звертаємо увагу, що план підвищення кваліфікації має відповідати кошторису, а пропозиції педагогічних працівників можуть виходити за його межі й запропоновані педагогічною радою уточнення та зміни можуть бути відхилені педагогічним працівником. У той же час у тексті проекту нормативно-правового акта відсутній порядок реагування педагогічної ради у випадку, коли не може бути враховано пропозиції педагогічного керівника. Пропонуємо передбачити таку норму.

Щодо укладання договорів керівником закладу освіти (уповноваженою особою)

Абзацом першим пункту 16 Порядку передбачено, що на підставі плану підвищення кваліфікації керівник закладу освіти (уповноважена ним особа) забезпечує укладання договорів між закладом освіти та суб'єктом (суб'єктами) підвищення кваліфікації про надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації.

Незважаючи на те, що частиною першою статті 6 Закону України «Про освіту» визначено фінансову автономію закладів освіти, практика засвідчує, що більшість закладів освіти користуються послугами централізованої бухгалтерії. Вважаємо, що керівник закладу освіти може подати органу управління освітою затверджений педагогічною радою план підвищення кваліфікації, відповідно до якого розпорядник коштів має укладати договори. Окрім того, звертаємо увагу, що такий механізм спростить роботу керівників закладів освіти та суб'єктів, які надаватимуть послуги з підвищення кваліфікації. У той же час той керівник, який має власну бухгалтерію, може напряму укладати такі договори.

Зважаючи на це, пропонуємо абзац перший пункту 16 Порядку викласти у такій редакції:

«16. На підставі плану підвищення кваліфікації керівник закладу освіти (уповноважена ним особа), **який має фінансову автономію, або орган управління освітою, як розпорядник коштів**, забезпечує укладання договорів між закладом освіти та суб'єктом (суб'єктами) підвищення кваліфікації про надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації.».

Щодо узгодження норм пункту 18 Порядку

Згідно з абзацом першим пункту 18 Порядку педагогічні працівники підвищують свою кваліфікацію згідно з цим Порядком **не рідше одного разу на п'ять років** відповідно до спеціальних законів. У той час, як в абзаці другому пункту 18 Порядку передбачено, що кожен педагогічний працівник закладу загальної середньої освіти зобов'язаний **щорічно підвищувати** кваліфікацію відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» та з урахуванням особливостей, визначених цим Порядком.

Таким чином, норми абзацу першого щодо педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти суперечать нормам абзацу другого пункту 18 Порядку і можуть викликати різночитання. Пропонуємо абзац перший пункту 18 Порядку викласти у такій редакції:

«18. Педагогічні працівники, **крім педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти**, підвищують свою кваліфікацію згідно з цим Порядком **не рідше одного разу на п'ять років** відповідно до спеціальних законів.». Отже, тоді норма абзацу другого пункту 18 Порядку стосуватиметься лише педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

Щодо надання неконкурентних переваг окремим закладам післядипломної освіти

Відповідно до абзацу першого пункту 20 Порядку педагогічні працівники зобов'язуються 75 годин підвищення кваліфікації пройти в закладах підвищення кваліфікації педагогічних працівників, що фінансуються з обласного бюджету. На нашу думку, таким чином створюється неконкурентні переваги для цих закладів післядипломної освіти. При цьому педагогічні працівники будуть обмежені у професійному рості, оскільки зобов'язані будуть проходити половину годин підвищення кваліфікації лише в межах своєї області у визначеному цим Порядком закладі освіти. Така норма Порядку є прямим порушенням абзацу сьомого частини першої статті 54 Закону України «Про освіту», що передбачає права педагогічних працівників на вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників. Зважаючи на це, пропонуємо норму про обов'язок педагогічних працівників проходити в обсязі 75 годин підвищення кваліфікації в закладах підвищення кваліфікації педагогічних працівників, що фінансуються з обласного бюджету, виключити.

Щодо визначення кількості оплачуваних днів

У пункті 20 Порядку йдеться про обсяг підвищення кваліфікації педагогічного працівника закладу загальної середньої освіти не менше 150 годин на п'ять років. При цьому обсяг щорічного підвищення кваліфікації педагогічного працівника закладу загальної середньої освіти не може бути меншим ніж 30 годин. У той же час звертаємо увагу, що 30 годинне підвищення кваліфікації можна пройти за чотири дні, а можна й за більш тривалий час. Звертаємо увагу, що за педагогічним працівником, який проходить курси підвищення кваліфікації, зберігається середня заробітна плата, оплачуються заміна уроків і витрати на відрядження. Щоб забезпечити раціональне використання коштів, пропонуємо визначити мінімальну кількість годин підвищення кваліфікації педагогічного працівника протягом 1 робочого дня. Цей норматив будуть враховувати суб'єкти підвищення кваліфікації, зокрема заклади післядипломної освіти педагогічних кадрів, під час розроблення відповідних навчальних курсів.

Щодо кількості годин підвищення кваліфікації

Згідно з абзацом третім пункту 20 Порядку обсяг щорічного підвищення кваліфікації педагогічних працівників дошкільних, позашкільних, професійних (професійно-технічних) закладів освіти, а також закладів фахової передвищої освіти встановлюється засновником (або уповноваженим ним органом), але не може бути менше 24 годин. З метою уникнення різночитань та закріплення однакових норм для всіх педагогічних працівників пропонуємо прописати цей абзац за аналогією вписаної норми для підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та викласти у такій редакції:

«Обсяг щорічного підвищення кваліфікації педагогічних працівників дошкільних, позашкільних, професійних (професійно-технічних) закладів освіти, а також закладів фахової передвищої освіти встановлюється засновником (або уповноваженим ним органом) та впродовж п'яти років не може бути меншим ніж 120 годин. При цьому обсяг щорічного підвищення кваліфікації такого педагогічного працівника не може бути меншим ніж 24 години (які можуть бути використані на одну програму в одного суб'єкта підвищення кваліфікації або на декілька програм в одного чи декількох суб'єктів підвищення кваліфікації).».

В абзаці четвертому пункту 25 Порядку передбачено можливість визнання педагогічною радою результатів підвищення кваліфікації, здобутої у виді інформальної освіти (самоосвіти). Так, замість документа про підвищення кваліфікації подається звіт про результати підвищення кваліфікації або творча робота, персональна розробка уроку, лекції, заняття, цифрового освітнього ресурсу, що виконані в процесі (за результатами) підвищення кваліфікації та оприлюднені на веб-сайті закладу освіти та/або в електронному портфоліо педагогічного (науково-педагогічного працівника) (у разі наявності). Зважаючи на те, що педагогам різних закладів за розробку, зокрема, уроку може бути зарахована різна кількість годин, пропонуємо

визначити кількість годин, які може зарахувати педагогічна рада закладу освіти за видами таких робіт. Також, на нашу думку, потрібно передбачити апробацію та експертну оцінку таких розробок. Це дозволить контролювати якість розроблених матеріалів та забезпечити академічну доброчесність, визначену частиною першою статті 6 та статтею 42 Закону України «Про освіту». Наприклад, розробка авторського уроку, схваленого методичною радою закладу освіти, 5 годин; схваленого методичною радою методичного центру – 10 годин; а схваленого науково-методичною радою інституту підвищення кваліфікації вчителів – 15 годин.

Щодо визнання результатів підвищення кваліфікації

Відповідно до пункту 26 Порядку педагогічна рада може прийняти рішення про невизнання результатів підвищення кваліфікації педагогічним працівником, що, в свою чергу, передбачає не підписання акту надання послуг (виконання робіт), у той час, як педагогічний працівник фактично пройшов підвищення кваліфікації (послуги були надані), отримав заробітну плату та кошти на відрядження, а також йому було забезпечено заміну його уроків. Пропонуємо передбачити, хто несе матеріальну відповідальність у такому разі за зазначені витрати, якщо, фактично, підвищення кваліфікації не відбулось.

Щодо питань фінансування підвищення кваліфікації

Абзацом четвертим пункту 33 Порядку передбачено, що на час підвищення кваліфікації з відривом від освітнього процесу в обсязі, визначеному законодавством, за педагогічним (науково-педагогічним) працівником зберігається місце роботи (посада) із збереженням середньої заробітної плати. У той же час прогнозуємо у зв'язку зі щорічним підвищення кваліфікації значне зростання видатків на заміну. Пропонуємо визначити джерела покриття таких видатків, зокрема доповнити цей проект постанови змінами до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1088 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами» у частині врахування видатків на заміну педагогічних працівників, заробітна плата яких виплачується з обсягів освітньої субвенції.

Абзацом третім пункту 34 Порядку визначено, що у випадку звільнення педагогічного працівника з одного закладу освіти без використання передбачених на підвищення його кваліфікації коштів та прийняття його на роботу до іншого закладу освіти, він підвищує кваліфікацію за своїм новим місцем роботи на загальних засадах. У такому випадку керівники обох закладів освіти забезпечують внесення відповідних змін до кошторисів очолюваних ними закладів освіти та перерахування відповідних коштів.

На нашу думку, ця норма є сумнівною, оскільки відповідно до бюджетного законодавства міжбюджетні трансферти можливі між державним та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами, а не бюджетами закладів освіти. Ймовірно, що цю норму можна застосувати, якщо кошти закладались на підвищення кваліфікації з державного бюджету,

а також якщо заклади освіти належать до власності одного засновника. У такому випадку перераховувати кошти можуть лише розпорядники коштів освітньої субвенції за місцевими бюджетами. У той же час, якщо це кошти місцевих бюджетів, то у випадку зміни місця роботи в межах різних адміністративних одиниць, вважаємо, що орган місцевого самоврядування не має витратити ресурси своєї громади для того, щоб підвищити кваліфікацію вчителю, який надаватиме освітні послуги представникам іншої громади. Пропонуємо абзац третій пункту 34 Порядку узгодити з Бюджетним кодексом України та передбачити механізм виконання цієї норми.

Зважаючи на вище зазначене, Асоціація міст України просить Міністерство освіти і науки України доопрацювати проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» з урахуванням наданих АМУ пропозицій.

Виконавчий директор Асоціації

О. В. Слобожан